

GABRIELA VIOLETA ADAM, *Predicativul suplimentar – funcție sintactică eterogenă*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2014, 293 p.

Predicativul suplimentar – funcție sintactică eterogenă este o lucrare temeinică ce se revendică de la concepția teoretică a școlii clujene de gramatică relațională neotradițională, constituindu-se într-o monografie a predicativului suplimentar și încercând să surprindă particularitățile sale morfosintactice din perspectiva sincronică și diacronică. Structurile denominative prin care s-a desemnat funcția sintactică de predicativ suplimentar arată că abordarea acesteia a constituit o adevărată provocare pentru specialiști. De-a lungul timpului, a fost denumit, „nume predicativ circumstanțial, predicat circumstanțial (predicat indirect), atribut predicativ, complement circumstanțial de mod sau circumstanțial al stării, predicativ suplimentar, element predicativ suplimentar, cumul de funcții sintactice, atribut circumstanțial/completiv, atributiv de bază, atributiv transformat, adjunct predicativ suplimentar, adjunct verbal derivat, complement predicativ al obiectului” (p. 24).

Aspectele teoretice și practice analizate abordează această funcție sintactică pornind de la relaționările sintagmatice intra și interpropoziționale privite ca un sistem, cartea fiind astfel o descriere structurală. Fenomenalizările predicativului suplimentar, particularitățile sale relaționale și taxonomia termenilor condiționați sunt analizate din perspectivă sincronică în două perioade distincte ale dezvoltării limbii române: limba română veche, pe baza unor texte sursă provenind din perioada secolului al XVI-lea – al XVIII-lea, și limba română contemporană, pe baza unor texte din secolele al XIX-lea și al XX-lea. Perspectiva evoluției acestui fenomen a fost analizată pe baza unor texte dialectale din Muntenia.

Cartea este structurată pe șase capitole și conține o introducere și câteva pagini de concluzii, iar la final, rezumate în limba franceză și în limba engleză și un scurt glosar, în care sunt definiți termeni specifici precum: *caz₁*, *caz₂*, *caz₃*, *condiționare biunivocă*, *proacord*, *transformandum* sau *transformatum*.

Primul capitol, intitulat *Istoricul descrierii relaționale a predicativului suplimentar*, inventariază cercetările asupra modului în care a fost gândită relaționarea acestei funcții sintactice, de la prefigurările acesteia din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, până la abordările contemporane. Primul cercetător care a evidențiat o parte dintre trăsăturile predicativului suplimentar a fost H. Tiktin (1883), acesta observând un tip de complement care are ca termen regent un verb a cărui valență de tranzitivitate a fost consumată de obiectul pasiv, adică de complementul direct. Acest al doilea acuzativ ce apare pe lângă același verb este denumit *acuzativ predicativ* (*Hai să vedem soldații trecând în paradă.*) (p. 20). Realizarea sintactică poate apărea și în nominativ, Tiktin fiind primul lingvist care identifică structuri sintactice cu două acuzative sau cu două nominative. O altă prefigurare a predicativului suplimentar este cea din lucrarea lui Nicolae Drăganu (1945), care consideră realizarea sintactică în discuție drept complement, însă precizează că acesta se acordă cu subiectul. De asemenea, Paula Diaconescu (1957) încearcă o teoretizare asupra realizării sintactice a predicativului suplimentar și arată că acesta apare în structuri în care un verb își pierde contextual valoarea lexicală. Neputând forma singur un predicat, verbul formează un predicat nominal verbal împreună cu un nume predicativ al subiectului și cu o copulă lexico-gramaticală. Cele trei prefigurări ale predicativului suplimentar nu au pus problema individualizării unei poziții sintactice noi pentru realizarea sintactică la care ne referim. Acest lucru s-a realizat odată cu studiul din 1957, *Numele predicativ circumstanțial*, al Mariei Rădulescu. Luând în discuție enunțul *Zgomotoși copiii vin*, dat drept exemplu în Gramatica Academiei (1954) pentru circumstanțialul de mod, cercetătoarea va arăta că în această situație, există o dublă subordonare, față de verb și față de substantiv. Potrivit teoriei

enunțate de Maria Rădulescu, această nouă funcție sintactică se exprimă exclusiv printr-un adjectiv. Ideea dublei subordonări a predicativului suplimentar au susținut-o și: Gh. N. Dragomirescu, Mioara Avram, Șt. Házzy, V. Hodiș, D. Irimia. Urmează apoi teoriile care vorbesc despre cummul de funcții, exprimate de S. Stati, Constantinescu-Dobridor, Corneliu Dimitriu, Mihaela Secreieru. Nici una dintre aceste teorii nu precizează care este mijlocul de subordonare al predicativului suplimentar față de verbul din structură. Ulterior, autori consacrați, precum Valeria Guțu Romalo și Gabriela Pană Dindelegan au susținut că în cazul funcției sintactice de predicativ suplimentar este vorba despre o relație ternară.

Gabriela Violeta Adam subliniază că teoriile dublei subordonări plasează această funcție sintactică într-o poziție „cumulată, situată la jumătatea drumului dintre alte funcții”, precum cea de predicat, complement și atribut. De asemenea, funcția sintactică în discuție are caracteristici comune cu un circumstanțial de mod și un nume predicativ, precum și cu un atribut și un circumstanțial de mod.

Școala clujeană de gramatică relațională neotradițională se distinge prin teoria monosubordonării. Aceasta are la bază modul în care este definită relația, înțeleasă ca „solidaritate dintre o expresie a relației (= conectivele și flectivele de relație) și un conținut al relației (= sensul relațional), adică o unitate lingvistică distinctă în lanțul sintagmatic” (p. 47). Prin intermediul relației, două lexeme dobândesc calitate de termeni (*i.e.* termen regent și termen subordonat) într-o structură sintactică binară, numită sintagmă. Pornind de la acest principiu, D. D. Drașoveanu, descrie predicativul suplimentar ca fiind o funcție monosubordonată, care are în poziția termenului regent un substantiv. Verbul predicativ nu constituie, potrivit acestei perspective de analiză, regent pentru predicativul subordonat, el fiind un factor condiționant. Astfel, funcția sintactică de predicativ suplimentar se realizează doar în prezența factorului condiționant. Subordonarea față de agent se face prin acord adjectival, flexiune cazuală secundară, joncțiune și aderență.

În capitolul al II-lea, *Istoria derivativă a construcțiilor cu predicativ suplimentar*, autoarea identifică trei tipuri de construcții, în funcție de caracterul matriceal vs reorganizat al structurilor în care apare predicativul suplimentar. Acestea sunt: construcții de bază, construcții derivate propriu-zise și construcții nominalizate. Construcțiile de bază sunt cele în care predicativul suplimentar apare într-o structură în care termenul condiționant verb nu este omis și care este realizată prin variație cazuală concomitentă, nonflexiune cazuală secundă sau acord în prezența unui verb predicativ (p. 57). Construcțiile derivate propriu-zise sunt cele care se obțin din structuri de bază bipropoziționale prin înlăturarea mărcilor predicativității din propoziții subordonate sau din propozițiile principale aflate în raport de coordonare (ex. Fetița venea **veselă**. ← Fetița venea (P₁) și era veselă (P₂) (p. 61). Construcțiile nominalizate se obțin prin nominalizarea verbului din structuri derivate propriu-zise (de ex. L-am numit **ministru**. vs Numirea lui **ministru**) (p. 80).

Capitolul al treilea analizează *Sistemul relațional al predicativului suplimentar*. Gabriela Violeta Adam observă că, în teoretizările privind această funcție sintactică, mijlocul de relație al predicativului suplimentar este aspectul care stă la baza ipotezei dublei subordonării sau a monosubordonării. Poziția autoarei este aceea a școlii de gramatică relațională neotradițională clujeană, considerând predicativul suplimentar o funcție sintactică monosubordonată. Relaționarea se realizează prin: acord adjectival (Te văd **sănătoasă**), acord realizat în procaz (Îi stă bine **neras** și **netuns**), flexiune cazuală secundă (Mă numi câine **credincios**), nonflexiune secundă cazual-substantivală (Mi-au schimbat porecla: acum îmi spun **Șchiopul**), nonflexiune secundă cazual-adjectivală (Revenirea ta **neînvinșă** din cele două deplasări a fost un real succes), joncțiunea (Nu te știam **împotriva reformei**), aderența (Fata mă privea **cu băgare de seamă**). În ceea ce privește realizarea verbală a predicativului suplimentar, pe baza unei argumentări detaliate, autoarea demonstrează că nu există predicativ suplimentar gerunzial, infinitival sau supinal.

Următorul capitol, analizând predicativul suplimentar din perspectiva termenului condiționant, conferă o altă viziune definirii acestei funcții sintactice. Termenul condiționant poate fi un verb predicativ la un mod personal, cele șapte auxiliare predicative: *a ajunge, a deveni, a se face, a fi, a ieși, a părea, a rămâne*. De asemenea, termenul condiționant poate fi și o locuțiune verbală (Auzindu-l cum se ia **singur** peste picior, tresării, mă uitai la el [...]), o interjecție (Rățușca lipa-lipa **grăbită** pe cărare) sau un substantiv de origine verbală (Trimiterea lui **ca delegat** [...]). Termenul condițio-

nant al predicativului suplimentar face parte, așadar, din mai multe clase lexico-semantică, astfel încât există o gamă variată de fenomenalizări ale sale. Pornind de la acest aspect, autoarea consideră că predicativul suplimentar este o funcție sintactică eterogenă.

Gabriela Violeta Adam se oprește și asupra realizării propoziționale a predicativului suplimentar, subliniind și de această dată aspectul monosubordonării, valabil, firește, deopotrivă subordonatei predicative suplimentare, ca și predicativului suplimentar.

Ultimul capitol al cărții prezintă predicativul suplimentar din perspectivă diacronică, urmărind tipologia construcțiilor, fenomenalizările acestei funcții sintactice, dar și evoluția seriei *ca, de, drept*. Autoarea contestă, pe baza analizei corpusului de texte din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, observația unor cercetători care consideră că, pentru acea perioadă, predicativul suplimentar este o funcție sintactică având o distribuție restrânsă. De asemenea, autoarea observă că începând cu secolul al XVII-lea, se poate face distincția între prepoziția *împotriva* și adverbul *împotriva*, perioadă în care este atestată și realizarea predicativului suplimentar în vecinătatea locuțiunii *în chip de* (p. 239). Tendința de economie constatată în evoluția limbii, de-a lungul secolelor, a făcut tot mai frecventă utilizarea predicativului suplimentar, atât în structuri simple, cât și în structuri coordonate.

Analiza unor texte dialectale din Muntenia îi permite Gabrielei Violeta Domide să observe că structurile în care apare predicativul suplimentar nu sunt apanajul textului elaborat. Funcția sintactică de predicativ suplimentar are aceeași frecvență și în limba vorbită. Totuși, în vorbire, predicativul suplimentar cu fenomenalizare substantivală, chiar dacă este bine reprezentat, nu a fost identificat de către autoare în structuri în care apar elementele: *ca, drept, în calitate de*.

Capitolul de concluzii sintetizează aspectele esențiale prezentate analitic în carte, dezbătute și demonstrate pe parcursul celor șase capitole. Pretenția autoarei nu este aceea de a fi epuizat inventarul structurilor în care apare predicativul suplimentar, ci aceea de a oferi variante transparente de analiză care, aplicate altor corpusuri de texte, ar putea identifica noi aspecte.

Capacitatea autoarei de a conduce cu precizie și predictibilitate demersul de cercetare, eleganța cu care utilizează limbajul de cercetare într-un domeniu deloc facil, persuasiunea cu care conduce cititorul pe firul logic al explicațiilor ne îndreptătesc să afirmăm că ne aflăm în fața unei cercetări făcute cu multă pasiune și determinare. Prin această carte, Gabriela Violeta Adam se înscrie, fără echivoc, în galeria practicienilor școlii clujene de gramatică relațională neotradițională, alături de D. D. Drașoveanu, G. G. Neamțu și G. Gruică.

COSMINA BERINDEI
Academia Română
Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu”
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, 21
cosminamariaberindei@yahoo.com

RODICA ZAFIU, *101 cuvinte argotice*, București, Editura Humanitas, 2010, 379 p.

Interesul autoarei pentru problematica argoului este mai vechi. Tablete consacrate unor cuvinte sau expresii argotice, des întâlnite astăzi în presă, literatură, în emisiunile de radio sau televiziune, care puteau trezi atenția și satisface curiozitatea cititorilor, destinate deci unui public mai larg, au apărut în reviste de cultură, mai ales, în „România literară” sau „Dilema”. Unele se vor regăsi în paginile cărții. Rodica Zafiu recunoaște atracția pe care a resimțit-o pentru acest aspect al limbii „care fascinează prin exotism și familiaritate, [...] un spațiu în care își manifestă creativitatea vorbitori anonimi, dotați cu ingeniozitate și umor”. În același timp, ea subliniază și dificultatea cercetării terme-